

Inom LUT 74 diskuteras nu modeller för den framtida lärarutbildningen. Dessa modeller kan resultera i en utbildning som innebär att framtidens adjunkter i grundskolan får läsa dubbelt så många ämnen som i dag och det på kortare tid! De får då rusa igenom varje ämne på mindre än en termin.

Vart är LUT 74 på väg?

□ □ Skolan är en förvaringsplats, ett sätt att hålla ordning på barn och ungdomar som annars skulle ställa till ohägn i samhället!

Detta är lite tillspetsat kärnan i den filosofi som för några år sedan lanserades av de s k utbildningsanarkisterna. Veterligt har deras budskap i denna renodlade form inte vunnit ankläng bland våra utbildningspolitiker. Men det är uppenbart att t ex SIA-utredningen och fjolårets SIA-beslut i riksdagen i viss utsträckning präglades av denna filosofi. Den starka betoningen av skolan som institution för barnomsorg och barntillsyn är ju ett av de mest markanta inslagen i SIA.

● Omhändertagande

Och av allt att döma har något av utbildningsanarkisternas filosofi också påverkat tänkandet i den utredning som brukar förkortas LUT 74, dvs 1974 års lärarutbildningsutredning. Åtminstone om man får döma av den skrift som utredningen nu publicerat. Skolans omhändertagande och vårdande uppgifter ges där en framskjuten plats i den framtida lärarutbildningen. Inläringen av kunskaper och färdigheter får i motsvarande mån måla åt sig.

Skriften från LUT 74 sysslar med "Lärarutbildningens specialiseringsgrad". Den utmynnar i en beskrivning av vad som bör känneteckna strukturen på den framtida lärarutbildningen. Redan denna beskrivning ger – trots att den är allmänt hållen – fog för påståendet ovan om att lärarnas egna ämneskunskaper kommer att sitta trångt i den framtida lärarut-

bildningen, om LUT 74 får som den vill. Än mera blir detta uppenbart, om man ser på de mera konkreta utbildningsmodeller som för närvarande diskuteras inom utredningen, dvs på vad det är utredningskansli och utredningsmajoritet i klartext vill göra för att realisera dessa "kännetecken".

● Sexämnesadjunkt?

Inom utredningen håller sålunda ett par alternativa modeller för den framtida lärarutbildningen på att växa fram. Enligt den ena modellen skall t ex en lärare som vill specialisera sig för grundskolans högre stadier utbilda sig i dubbelt så många ämnen som i dag. Denna fördubbling av antalet ämnen skall dessutom av allt att döma ske inom ramen för en utbildningstid som är en termin kortare än den som dagens adjunkter har till förfogande! Det innebär alltså att medan en blivande adjunkt i dag kan ägna genomsnittligt nära ett par terminer åt varje ämne skall han enligt denna LUT-modell för den framtida lärarutbildningen rusa igenom varje ämne på mindre än en termin!

Därtill kommer att den andra modell som diskuteras inom utredningen ger ännu mindre tid för ämnesstudier. Den bygger nämligen på tanken att de framtida lärarna i grundskolan inte alls skall specialisera sig årskursmässigt i sin utbildning. Deras utbildning skall i stället inriktas på hela grundskolan, dvs såväl nybörjarutbildningen i ettan som förberedelsen för gymnasieskolan i nian. Utrymmet för lärarnas ämnesstudier får i en sådan modell räknas i bråkdelar av terminer!

Det är uppenbart att båda dessa utbildningsmodeller i alltför hög grad prioriterar skolans omhändertagandeuppgifter på bekostnad av inläring av kunskaper och färdigheter. De är båda resultatet av alltför långtgående slutsatser av det i och för sig riktiga konstaterandet att framtidens lärare måste bättre än i dag rustas för sin skolsociala funktion. Den framtida lärarutbildningen måste i stället utformas på grundval av en avvägning som tar fasta på att inläringen av kunskaper och färdigheter fortfarande skall vara skolans huvuduppgift, samtidigt som lärarna i sin grundutbildning ges en god beredskap att möta de sociala problemen i skolan.

En sådan avvägning kan måhända även resultera i en något ökad ämnesmässig bredd på lärarna, samtidigt som de utbildas för ytterligare en eller ett par årskurser. Men dessa nya inslag i lärarutbildningen ger sannerligen inte utrymme för en förkortning jämfört med vad som gäller för dagens utbildning av högstadielärare!

● Nej till vallgravar

Dessutom måste en framtida utbildning av lärare för grundskolans högre årskurser öppna möjligheter för behörighet även för gymnasieskolan. Ambitionen att skapa kontinuitet och kontakt inom grundskolan får inte leda till att man gräver vallgravar mellan grundskola och gymnasieskola. Den majoritet av grundskolans elever som går vidare till gymnasieskolan skall inte där mötas av lärare som helt saknar utbildningsmässig kontakt med deras lärare i grundskolan.

Inför SIA-starten

□ □ Om drygt ett år skall SIA-beslutet börja genomföras i de kommuner som vill vara snabbast ur startgroparna. Startsnabbheten beror väl till rätt stor del på vad de kommunala finanserna kommer att tillåta.

Det är närmast LR:s kommunföreningar som får bevaka att den lokala SIA-planering som nu skall ske genomförs under facklig medverkan.

En av de grundläggande principerna för SIA-reformen är att en större del av skolarbetet än i dag skall utformas genom lokala beslut. Denna princip är också en av förutsättningarna för de lokala förberedelserna ute i kommunerna. Men givetvis måste en viss för hela landet gällande SIA-information ligga till grund för den lokala planeringen och de lokala besluten. Ett sådant underlag är innehållet i 1976 års riksdagsbeslut om SIA. Om detta lämnas information i en broschyr som utarbetats inom en SÖ-grupp, där bl a personalorganisationerna varit företrädare. Denna broschyr skall nu finnas ute på skolorna. Den sänds vidare i dagarna ut till LR:s kommunföreningar från förbundskansliet. I samband därmed går det också ut information till kommunföreningarna om LR:s fackliga bevakning av olika SIA-frågor. Denna information är givetvis också av intresse för de lokala fackliga bedömningar som bör göras av kommunföreningarna och deras företrädare i samband med den kommunala SIA-planeringen.

Det är viktigt att man vid den lokala SIA-planeringen observerar att många frågor – som i och för sig påverkar SIA-förberedelserna – tills vidare måste lämnas öppna.

Hit hör sålunda frågan om skolenheternas lokala ledning. Den s k bestyrrelse som SIA-utredningen föreslog band sig inte 1976 års riksdag för. Sedan dess har MBL tillkommit och gett de lokala fackliga organen bl a på skolområdet ett inflytande som de givetvis inte har anledning att lämna ifrån sig. I avvaktan på departementsförslag och ev riksdagsbeslut samt centrala förhandlingar rörande dessa frågor måste därför de hållas öppna i förberedelsearbetet ute i kommunerna.

Man bör också observera att hela resurssystemet ännu så länge endast är fastställt i vissa huvuddrag. Det fattas än så länge ett par mycket viktiga bitar. Sålunda kommer det en departements-PM i slutet av maj om grundskolans statsbidrag. Den skall remissbehandlas fram till mitten av september. Därefter skall proposition skrivas och riksdagsbeslut fattas. Först då finns en något så när fast grund att stå på vid bedömningen av grundskolans statsbidrag. Vidare skall SÖ enligt regeringsuppdrag utarbeta modeller för resursanvändningen som sedan kan användas som rekommendationer för den lokala planeringen. Hur den s k förstärkningsresursen i SIA-skolan skall användas beror delvis på de lösningar som presenteras i statsbidragspropositionen och i SÖ:s modeller för resursanvändningen.

En viktig personalfråga är också öppen, nämligen den om "vissa arvodes-tjänster". Den gäller huvudlärar-, institutionsföreståndar-, tillsynsläro- och skolbibliotekarietjänster i grundskolan. Riksdagen beslöt att den nuvarande centrala regleringen av dessa

tjänster skulle avskaffas. Arbetsuppgifterna skulle emellertid vara kvar, fast fördelningen av och organisationen för uppgifterna skulle beslutas lokalt. Men den närmare utformningen av regler för hur detta skall ske kommer enligt riksdagsbeslutet att tas upp i förhandlingar mellan avtalsverket och personalorganisationerna. I avvaktan på att sådana förhandlingar förts kan man alltså inte träffa några dispositioner lokalt i dessa frågor.

Det bör också observeras, att hittills varande tjänsteorganisation för dessa befattningar fortfarande är i kraft. De regler som i dag gäller för dem skall i alla avseenden följas tills vidare.

Ett nära samband med denna fråga har också den om befattningar för s k studieledare. SIA tänkte sig att studieledare skulle ha ansvar för arbetsenheterna och att dessa nya befattningar skulle ersätta bl a huvudlärarna. LR har bestämt hävdad att man behöver både huvudlärare och studieledare. De har två helt skilda funktioner. De erfarenheter som gjorts vid SIA-försöken i Nyboro-Emmaboda bekräftar denna LR-uppfattning. Vi skulle tro att man vid en realistisk bedömning måste komma till samma resultat även i andra kommuner.

Till de lokala SIA-förberedelserna hör också studiedagsinformationen om SIA samt den s k lagutbildningen. I båda dessa frågor finns – som vi tidigare redovisat i SV – nu ett principunderlag för förhandlingar. Men så länge dessa förhandlingar inte har resulterat i avtal gäller förbundets rekommendation till medlemmarna att inte medverka i dessa sammanhang.

